Umělecký truhlář / umělecká truhlářka (kód: 82-001-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo průmyslu a obchodu
Skupina oborů: Umění a užité umění (kód: 82)
Týká se povolání: Umělecký truhlář
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v technických a výtvarných podkladech pro zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků	3
Volba postupu práce, způsobu zpracování, nástrojů a materiálů pro zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků	3
Zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků podle výtvarných návrhů, technické dokumentace nebo vzoru	3
Povrchové úpravy uměleckořemeslných truhlářských výrobků různými technikami	3
Opravy a rekonstrukce uměleckořemeslných truhlářských výrobků příslušnými technikami a technologiemi	3
Zhotovování intarzií, inkrustací a marketerií	3
Obsluha dřevoobráběcích strojů a strojních zařízení	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v technických a výtvarných podkladech pro zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Číst technický výkres podle platných norem, pracovat s konstrukční a technologickou dokumentací	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Vypracovat kótovaný technický výkres rámových dvířek se skleněnou výplní nebo loketníku židle nebo boční části korpusu skříňky nočního stolku se značením materiálů a stupně opracování	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Volba postupu práce, způsobu zpracování, nástrojů a materiálů pro zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Stanovit způsob provedení, technologický postup a návaznost jednotlivých pracovních operací pro zhotovení daného výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Zvolit vhodný materiál, nástroje, nářadí a pomůcky pro zhotovení příslušného výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků podle výtvarných návrhů, technické dokumentace nebo vzoru

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zhotovit daný uměleckořemeslný truhlářský výrobek podle konstrukční a technologické dokumentace do obrouseného stavu nahrubo	Praktické předvedení
b) Vysvětlit způsoby broušení a údržby příslušných nástrojů	Ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Povrchové úpravy uměleckořemeslných truhlářských výrobků různými technikami

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Připravit zhotovený výrobek k povrchové úpravě a stanovit techniku a technologický postup provedení povrchové úpravy	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Provést tmelení a broušení včetně přípravy a pigmentace konkrétního tmelu na zhotovené části výrobku	Praktické předvedení
c) Provést moření na zhotovené části výrobku	Praktické předvedení
d) Provést vymývání a bělení barevných vad a skvrn na dýhovaných plochách nebo masivním dřevě, likvidaci pryskyřičných skvrn na dodaném zkušebním vzorku	Praktické předvedení
e) Provést povrchovou úpravu voskem nebo olejovým napouštěcím způsobem nebo lakem na bázi přírodních pryskyřic na dodaném zkušebním vzorku	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Provést povrchovou úpravu šelakovou politurou na vysoký lesk na dodaném zkušebním vzorku	Praktické předvedení
g) Popsat použití netradiční úpravy povrchu dřevěného dílce (pískování, gravírování, úpravy laserem)	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Opravy a rekonstrukce uměleckořemeslných truhlářských výrobků příslušnými technikami a technologiemi

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Orientovat se ve slohu nebo stylu předloženého poškozeného výrobku	Ústní ověření
b) Zjistit rozsah poškození, stanovit technologický postup včetně vhodných materiálů, nástrojů a pomůcek	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Odstranit a vyměnit poškozenou část při zachování původních materiálů a původních technik výroby	Praktické předvedení
d) Odstranit nevhodné nátěrové vrstvy a sjednotit celkový vzhled povrchové úpravy	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Zhotovování intarzií, inkrustací a marketerií

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zvolit a připravit vhodné materiály, nástroje, nářadí a pomůcky pro zhotovení intarzie nebo marketerie nebo inkrustace, a to včetně nabroušení a údržby příslušných nástrojů	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Zhotovit intarzii nebo marketerii nebo inkrustaci zvolenou technologií o velikosti 500–600 cm čtverečních	Praktické předvedení
c) Popsat rozsah závad na předložené intarzii, inkrustaci nebo marketerii	Ústní ověření
d) Popsat odstranění a výměnu poškozených částí intarzie, inkrustace nebo marketerie s důrazem na zachování původních materiálů, technik a technologií	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Obsluha dřevoobráběcích strojů a strojních zařízení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Připravit, seřídit, používat a ošetřovat strojní zařízení pro podélné a příčné řezání	Praktické předvedení
b) Připravit, seřídit, používat a ošetřovat strojní zařízení pro vrtání	Praktické předvedení
c) Připravit, seřídit, používat a ošetřovat strojní zařízení pro dlabání	Praktické předvedení
d) Předvést soustružení na zhotovené části výrobku nebo na dodaném zkušebním vzorku	Praktické předvedení
e) Popsat provádění šroubovice a podélného frézování	Ústní ověření
f) Předvést podélné vnější tvarování na spodní frézce na zhotovené části výrobku nebo na dodaném zkušebním vzorku	Praktické předvedení
g) Popsat varianty použití dalších způsobů frézování (příčné, podle vodicího kroužku)	Ústní ověření
h) Připravit, seřídit, používat a ošetřovat pásovou pilu (předvést tvarové řezání)	Praktické předvedení
i) Předvést rovinné frézování a rovinné tloušťkování na zhotovené části výrobku nebo na dodaném zkušebním vzorku	Praktické předvedení
j) Předvést ruční broušení na zhotovené části výrobku nebo na dodaném zkušebním vzorku	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž autorizovaná osoba vyhotoví a uchazeč podepíše písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby je oprávněný předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede autorizovaná osoba do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP - https://www.nsp.cz/jednotka-prace/umelecky-truhlar#zdravotni-zpusobilost).

Pro ověření kompetencí **Volba postupu práce, způsobu zpracování, nástrojů a materiálů pro zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků**, **Zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků podle výtvarných návrhů, technické dokumentace nebo vzoru**, **Povrchové úpravy uměleckořemeslných truhlářských výrobků různými technikami** autorizovaná osoba určí jeden z uvedených uměleckořemeslných truhlářských výrobků: skříňka s uměleckořemeslnými prvky, židle s tvarovaným loketníkem, jídelní stůl v kombinaci masivních a dýhovaných dílců. Na začátku konání zkoušky uchazeč obdrží od autorizované osoby konstrukční a technologickou dokumentaci.

Pro ověření kompetencí **Volba postupu práce, způsobu zpracování, nástrojů a materiálů pro zhotovování uměleckořemeslných truhlářských výrobků** uchazeč vysvětlí nejen vhodnost základních materiálů, ale i materiálů vhodných pro lepení výrobku a jeho povrchovou úpravu.

Autorizovaná osoba připraví nejméně 5 vzorků materiálů ke kompetenci **Povrchové úpravy uměleckořemeslných truhlářských výrobků různými technikami** pro praktické předvedení povrchových úprav, které nebudou prakticky předvedeny při zhotovení určeného výrobku.

Pro ověření kompetence **Opravy a rekonstrukce uměleckořemeslných truhlářských výrobků příslušnými technikami a technologiemi** autorizovaná osoba připraví poškozený uměleckořemeslný truhlářský výrobek, rozdílný vzhledem k zadání výrobku, a ten bude uchazeč vytvářet při zkoušce (např. skříňka s uměleckořemeslnými prvky, židle s loketní opěrkou, jídelní stůl v kombinaci masivních a dýhovaných dílců). V případě kompetencí c) a d) se jedná o práci uchazeče na ploše o rozměrech minimálně 20 x 20 cm.

Pro ověření kompetence **Zhotovování intarzií, inkrustací a marketerií** autorizovaná osoba připraví výtvarný návrh motivu intarzie, inkrustace nebo marketerie o velikosti plochy 500–600 cm ^{2} v měřítku 1 : 1 a poškozenou intarzii, inkrustaci nebo marketerii.

Ověřování představuje komplex navazujících činností vedoucích k dohotovení finálního produktu s využitím příslušných tradičních technologických postupů a technik. Při ověřování kompetencí, zejména formou praktického předvedení, je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech pracovních úkonů, dodržování bezpečné a zdraví neohrožující práce, dodržování technologické kázně.

Při hodnocení hotového výrobku se klade důraz na posouzení a ohodnocení kvality a přesnosti provedení zhotoveného výrobku. Předmětem hodnocení je rovněž estetická stránka provedení výrobku, manuální zručnost uchazeče a dodržování předpisů BOZP a PO.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání umělecký truhlář a řezbář + střední vzdělání s maturitní zkouškou v příslušném nástavbovém oboru vzdělání a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti uměleckořemeslné truhlářské výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku v oblasti uměleckořemeslného truhlářství.
b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oblasti uměleckořemeslné truhlářské tvorby a výroby nebo nábytkářství a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti uměleckořemeslné truhlářské výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku v oblasti uměleckořemeslného truhlářství.
c) Vyšší odborné vzdělání v oblasti nábytkářství nebo uměleckořemeslného zpracování dřeva a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti uměleckořemeslné truhlářské výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku v oblasti uměleckořemeslného truhlářství.
d) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na nábytkářskou tvorbu, tvorbu interiéru a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti uměleckořemeslné truhlářské výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku v oblasti uměleckořemeslného truhlářství.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo průmyslu a obchodu, www.mpo.cz..

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnoticího standardu je třeba mít k dispozici truhlářskou dílnu splňující minimálně následující požadavky na materiálně-technické vybavení:

- prostory s přívodem elektrické energie odpovídající bezpečnostním předpisům
- nástroje a nářadí:

Souprava ručního nářadí pro práci truhláře:

- úhelník 300 mm
- rámová pila
- pila ocaska
- pila děrovka
- lupénková pila
- špice
- nebozez ø 3 a 6 mm
- sada vrtáků do dřeva ø 6, 8, 10 mm
- rašple
- pilníky (plochý, kulatý a trojúhelníkovitý)
- dláta šířky 6, 12, 18, 24 mm
- hoblík uběrák
- hoblík hladík
- hoblík klopkař
- hoblík cidič
- hoblík římsovník
- hoblík zubák
- hoblík macek
- cidlina s ocílkou
- brusný kámen
- obtahovací kámen
- sada základních dlát soustružnických (rovné, šikmé, oblé, duté a upichovací)
- souprava pro ostření ručního nářadí (ruční brousek ve vodní lázni, obtahovací kámen – břidlice nebo arkansas)

Strojní zařízení:

- kotoučová pila s příčným vozíkem
- rovinná srovnávací frézka
- rovinná tloušťkovací frézka
- pásová pila
- vrtací dlabačka a sada základních dlabacích vrtáků (hadovité vrtáky, špulíře, duté vrtáky)
- spodní frézka s vozíkem pro příčné frézování a sadou základních fréz (profilové frézy výšky 40 mm – 10 kusů)
- horní frézka i ruční se sadou základních stopkových fréz (nástroje bez ložiska o průměru 25 mm – 5 kusů, nástroje s vodicím ložiskem o průměru 25 mm – 5 kusů); u uvedených sad fréz jsou přípustné i obdobné sady větších nebo menších rozměrů
- soustruh na dřevo
- ruční vrtačka
- odsávací dílenské zařízení do vaku
- ochranné pracovní pomůcky příslušné k jednotlivým strojním zařízením

Pro zadání konkrétní zkoušky:

1) konstrukční a technologická dokumentace jednoho z uvedených uměleckořemeslných výrobků (skříňka s uměleckořemeslnými prvky, židle s tvarovaným loketníkem, jídelní stůl v kombinaci masivních a dýhovaných dílců)
2) 5 vzorků materiálů pro praktické předvedení povrchových úprav
3) poškozený uměleckořemeslný truhlářský výrobek, který bude rozdílný vzhledem k zadání výrobku (např. skříňka s uměleckořemeslnými prvky, židle s tvarovaným loketníkem, jídelní stůl v kombinaci masivních a dýhovaných dílců)
4) výtvarný návrh intarzie, inkrustace nebo marketerie o velikosti plochy 500 - 600 cm ^{2} v měřítku 1 : 1
5) poškozená intarzie, inkrustace nebo marketerie, rozdílná oproti zadání vytváření intarzie, inkrustace nebo marketerie.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby pracoviště byla uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro vykonání zkoušky z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům na pracovní prostředí a pracoviště.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 15 až 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 32 až 36 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro řemesla a umělecká řemesla, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Mendelova univerzita v Brně, Ústav nábytku, designu a bydlení
Ing. Jaromír Kaláb, OSVČ / soudní znalec
Balajka Adam, OSVČ / řezbář, restaurátor, umělecký truhlář
Vít Vavřiník, OSVČ / restaurátor